

The painting in the exhibition was inspired by the culinary culture of Eskipazar, Karabük

Bread That Touches the Heart Before the Ground

In Eskipazar, bread was never merely something that satisfied hunger; it carried meaning and memory. As the scent of a freshly baked steaming loaf spread through the house, everyone knew that this bread was kneaded not only with flour and water, but also with prayer, labor, and faith.

At the table, if a child noticed a piece of bread that had fallen beside them, they would immediately bend down, pick it up gently, and touch it first to their lips and then to their forehead. This act was not a simple reflex; it was a silent expression of manners passed down through generations and of sincere gratitude for blessings. In Eskipazar, bread that fell to the ground touched the heart before it touched the earth.

This understanding was not only symbolic but also practical. Stale bread would be grated and added to meatballs; pieces of flatbread were crumbled into soups. Every crumb gathered beneath the table became part of the next meal. Wasting food was considered disrespectful to blessings. Long before the modern world began calling for the prevention of food waste, this moral understanding had already been internalized around village hearths.

In this context, the meaning attributed to bread in Eskipazar was rooted both in a spiritual value system and in local practical wisdom. Bread was not merely nourishment; it was also a symbol of social solidarity, sustainability, and religious-cultural purity.

This silent respect was felt not only at the table, but in every aspect of life. Because in those lands, there was a saying:

"Bread is never left on the ground; it is carried above the head."

Sergideki resim Karabük Eskipazar yemek kültüründen esinlenerek yapılmıştır.

Toprağa Değmeden Kalbe Dokunan Ekmek

Eskipazar'da ekmek, sadece karın doyurmazdı; hatır taşırdı. Fırından yeni çıkmış buğulu bir somunun kokusu, evin içini sararken, herkes farkındaydı: Bu ekmekte yalnızca un ve su değil; dua, emek ve inanç da yoğruluydu.

Sofra başında, yeri geldi mi bir çocuk dizinin dibine düşen bir ekmek parçasını fark eder, hemen eğilir, onu yerden alır, usulca dudaklarına ve ardından alına götürürdü. Bu hareket, basit bir refleks değil; nesiller boyunca aktarılan bir terbiyenin, nimete duyulan içten minnettarlığın sessiz bir ifadesiydi. Çünkü Eskipazar'da yere düşen ekmek, toprağa karışmadan önce kalbe dokunurdu.

Bu anlayış yalnızca sembolik değil, aynı zamanda işlevseldi. Kurumuş ekmekler rende yapılır, köftelere katılır; yufka kırıntıları çorbalara dökülürdü. Sofranın altında biriken her kırıntı, bir sonraki öğünün malzemesi olurdu. Çünkü israf etmek, nimete saygısızlık sayılırdı. Bu davranış, modern dünyanın "gıda israfını önleyin" çağrısından çok önce, köy ocaklarının başında içselleştirilmiş bir ahlaktı.

Bu bağlamda, Eskipazar'da ekmeğe yüklenen anlam; hem manevi değerler sistemine hem de yerel pratik bilgeliklere dayanmaktaydı. Ekmek, sadece bir besin değil; aynı zamanda toplumsal dayanışmanın, sürdürülebilirliğin ve dinî-töresel temizliğin taşıyıcısıydı.

Bu sessiz saygı, sadece sofrada değil, yaşamın her anında hissedilirdi. Çünkü o topraklarda bir söz vardı:

"Ekmek yerde durmaz, baş üstünde taşınır."